

WILSON RAWLS

KDE ROSTE ČERVENÉ KAPRADÍ

Kde roste červené kapradí

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Wilson Rawls
Kde roste červené kapradí – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

WILSON RAWLS

KDE ROSTE ČERVENÉ KAPRADÍ

 P R E S S

*„Pro mou úžasnou ženu,
bez jejíž pomoci bych tuto knihu nikdy nenapsal.“*

Kapitola první

Když jsem toho překrásného jarního dne odcházel z kanceláře, neměl jsem ani nejmenší tušení, co mě čeká. Všechno bylo až příliš dokonalé, a tak mě vskutku nenapadlo, že by se mohlo stát něco neobvyklého. Byl to jeden z těch dní, kdy je vám zkrátka a jednoduše dobře, máte chuť dát se do řeči se sousedem, jste rád, že žijete ve své zemi a jste hrdý na svou vládu. Asi víte, co mám na mysli – byl to zkrátka jeden z těch vzácných dní, kdy je vše tak, jak má být, a nic není špatně.

Při chůzi jsem si spokojeně pohvizdoval, když vtom jsem uslyšel, že se někde poblíž perou psi. Nejprve jsem si toho nevšímal – nebylo to koneckonců nic, co by si zasluhovalo mou pozornost. Byla to zkrátka jen další psí rvačka v obytné čtvrti.

Když se však psí vrčení přiblížilo, uvědomil jsem si, že je v té potyčce zjevně zapleteno hned několik psů najednou. Vyřítili se z průchodu, prudce zatočili a mířili přímo ke mně. Jelikož jsem nestál ani o psí kousnutí, ani jsem nechtěl skončit na zemi, uhnul jsem raději na kraj chodníku.

Viděl jsem, že je to bitka všech proti jednomu. Nějakých pětadvacet stop ode mě byl ten ubožák dostihnut a stržen k zemi. Bylo mi ho líto. Věděl jsem, že pokud něco rychle neudělám, bude muset úklidová služba odklízet tělo mrtvého psa.

Snažil jsem se vymyslet, co udělám, a najednou se stalo něco nečekaného. Z toho vrčícího, štěkajícího, vzteklého klubka se

vynořil starý lovecký pes. Bylo to plemeno Redboneova coon-hounda, mývalího psa. Na zlomek vteřiny jsem ho zahlédl. Zatajil jsem dech. Nemohl jsem uvěřit vlastním očím.

Pes se točil, kroutil a oháněl po ostatních tak dlouho, až se mu podařilo probojovat si cestu ven a pozpátku zalézt pod nízké větve živého plotu. Jeho protivníci ho v půlkruhu obestoupili. Nepřátelsky na něj štěkali a vrčeli. Pak se jeden velký retrívr, odvážnější než jeho kumpáni, vrhl vpřed. Keř se zatřásl, jak skočil na psa ukrytého ve větvích. V mžiku však vylétl ven tak prudce, až se překulil na hřbet. Všiml jsem si, že má ošklivě natržené ucho. Zjevně usoudil, že už toho má dost, a dal se na útěk. Pelášil ulicí pryč, a přitom žalostně kňučel.

Ted' se rozhodl zkusit své štěstí velký ošklivý kříženec. Ten dopadl ještě o poznání hůř. Když se konečně vynořil ven, levé rameno měl rozdrásané až na kost. Posadil se na zadek a hlasitě naříkal, aby všichni věděli, jak moc trpí.

Tou dobou už ve mně vřela krev bojovníka. Pro muže je těžké jen nečinně stát a sledovat starého loveckého psa, jak se brání proti takové přesile. A zvláště, pokud má hluboko ve svém srdci ukryté takové vzpomínky, jaké jsem měl já. Zažil jsem totiž okamžik, kdy jiný lovecký pes obětoval svůj vlastní život, aby zachránil život můj.

Svlékl jsem si kabát a vkročil mezi psy. Můj křik a nadávky neměly valný efekt, ale když jsem začal mávat kabátem, rozutekli se.

Klekl jsem si na zem a nakoukl pod keře. Redboneův coon-hound byl ještě stále rozzuřený. Zavrčel a vycenil na mě zuby. Já ale věděl, že nemá v povaze bojovat s člověkem.

Začal jsem k němu potichu promlouvat. „No tak, kamaráde,“ chlácholil jsem ho. „Už je to dobré, neublížím ti. Pojd', už můžeš vylézt.“

Bojovné plamínky v jeho očích pomalu pohasly. Sklopil hlavu a svým dlouhým, do červena zbarveným ocasem začal tlouct o zem. Dál jsem na něj mluvil a jemně ho lákal ven. On se pomalíčku připlazil po bříse až ke mně a položil mi hlavu do dlaně.

Pohled na něj mi málem vehnal slzy do očí. Srst měl špinavou a slepenou blátem. Byl vyhublý na kost a pod kůží se mu jasně rýsovalo vyzáblé tělo. Hrbolaté kyčelní a ramenní klouby mu trčely dobré tři palce od těla. Bylo mi jasné, že umírá hladu.

Nechápal jsem, kde se tu vzal. Nepatřil do města. Absolutně nezapadal mezi všechny ty boxery, pudly, retrívry a další městská plemena. Patřil na venkov. Byl to lovecký pes.

Zdvihl jsem mu jednu z tlapek a z ní jsem vyčetl jeho příběh. Polštářky na chodidle měl ošlapané tak, že byly hladké jako slupka na jablku. Bylo jasné, že přišel zdaleka a že má bezpochyby před sebou ještě dlouhou cestu. Okolo krku měl nahrubo vyrobený obojek. Když jsem si ho prohlédl zblízka, zjistil jsem, že je vyrobený z kousku kůže z koňského postroje. Na koncích řemínku byly proraženy dvě dírky, jimiž byl provlečen tenký vázací drátek, a ten držel oba konce u sebe.

Když jsem obojek prstem posunul, něčeho jsem si všiml. V hrubé kůži bylo do hloubky vyryté jméno „Buddie“. Usoudil jsem, že ta neuspořádaně naškrábaná písmena napsal nejspíš nějaký malý chlapec.

Je neuvěřitelné, jak dlouho mohou vzpomínky tiše dřímat v lidské mysli. A jak pak mohou být znovu probuzeny pouze tím, že něco uvidíme nebo uslyšíme, nebo že zahlédneme známou tvář.

To, co jsem spatřil v laskavých šedých očích tohoto starého přátelského psa, ve mně vyvolalo vzpomínky opravdu nádherné. Abych se mu nějak odvděčil, vzal jsem ho za obojek a pobídl ho:

„Pojď, kamaráde, půjdeme teď ke mně domů a dáme si něco k snědku.“

Zdálo se, jako by vycítil, že ve mně našel přítele. Ochotně mě následoval.

Vykoupal jsem ho a jemně mu namasíroval bolavé svaly. Vypil pár litrů teplého mléka a zhltnul všechno maso, které jsem doma měl. Zaběhl jsem tedy do obchodu a přikoupil další. Jedl tak dlouho, dokud neměl dost.

Prospal celou noc i většinu následujícího dne. Pozdě odpoledne už ale začal být celý nespavý. Řekl jsem mu, že rozumím a že jakmile se setmí, bude moct vyrazit na cestu. Usoudil jsem, že pro něj bude mnohem bezpečnější, když z města odejde v noci.

Večer, krátce po západu slunce, jsem otevřel zadní vrátka. Vyšel ven, ale vzápětí se zastavil, otočil se a upřel na mě svůj pohled. Zavrtěl ocasem na znamení, že mi děkuje.

Se slzami v očích jsem odvětil: „Nemáš vůbec zač, kamaráde. Vlastně bys u mě mohl zůstat, jak dlouho bys chtěl.“

Se zakňučením mi olízl ruku.

Napadlo mě, kterým směrem se asi vydá. On ještě jednou zakňoural a vyrazil na východ. Když jsem se za ním díval, jak běží průchodem, nemohl jsem se ubránit úsměvu. Všiml jsem si, jak se mu zadní běhy stácejí doprava, jak nikdy nejsou v linii s přední částí trupu, ale jak se i přesto pohybují s dokonalou pravidelností. Dlouhé uši mu vlály nahoru a dolů v rytmu jeho běžícího těla. Ano, byly tam... všechny nezaměnitelné znaky loveckého psa.

V místě, kde průchod ústil do ulice, se zastavil a ohlédl. Zamával jsem mu.

Sledoval jsem, jak mizí ve stínech soumraku a v duchu za ním šeptal tato slova: „Sbohem, kamaráde. Hodně štěstí a úspěšný lov!“

Nemusel jsem ho nechávat odejít. Mohl jsem si ho nechat a postavit mu výběh na zadním dvorku, ale zavřít takhle psa je z mého pohledu prostě hřích. Zlomilo by mu to srdce a pomalu by z něj vyprchala chuť žít.

Neměl jsem sebemenší tušení, odkud přišel nebo kam měl namířeno. Možná to nebylo nijak zvlášť daleko, ale možná ho naopak čekala ještě dlouhá cesta. Představoval jsem si, že jeho domov je někde na Ozarkské vysočině ve státě Missouri či v Oklahomě. A nebylo to zcela vyloučené, i když to by to měl odsud, z údolí řeky Snake River v Idahu, opravdu daleko.

Usoudil jsem, že v jeho životě muselo dojít k nějaké zásadní události, protože bylo velmi neobvyklé, aby lovecký pes putoval úplně sám. Možná ho někdo ukradl, nebo ho třeba jeho majitel prodal, protože byl v nouzi a potřeboval peníze. Ať už mu život narušilo cokoliv, on se ho snažil dát znovu do pořádku. Byl na cestě domů za svým pánem, kterého miloval, a já věřil, že s Boží pomocí se k němu skutečně dostane.

Věděl jsem, že mu je jedno, jak dlouho bude muset jít, či zda bude cesta hrbolatá nebo kamenitá. Jeho staré nohy porostlé červenou srstí poběží dál a dál, míli za míli. Nebude naříkat, nebude to chtít vzdát. Až se mu tlapky začnou plést únavou, stočí se v trávě do klubíčka a odpočine si. Vodou z kaluže nebo horského potoka utiší žízeň a svlaží své rozpálené, vyprahlé hrdlo. Zbytky jídla, které najde podél silnice, nebo které mu nabídne ruka nějakého laskavého člověka, zažene svíravý hlad. Poběží dál a dál – deštěm, vánicí, žárem pouště – aniž by se ohlédl zpět.

Jednoho rána ho najdou stočeného do klubíčka na přední verandě. Jeho dlouhé putování bude u konce, bude doma. Bude spokojeně vrtět ocasem a párkrát naříkavě zakňourá. Teplým

vlhkým jazykem olízne svému pánovi ruku. Vše bude odpuštěno. Jeho psi svět se opět rozzáří. Hluboko v srdci bude šťastný.

Poté, co můj kamarád zmizel ve tmě, dál jsem tam jen stál a zíral do opuštěného průchodu. Zmocnil se mě zvláštní pocit. Nejdřív jsem si myslel, že je to osamělost nebo smutek, ale pak jsem si uvědomil, že to tak ve skutečnosti vůbec není. Pocit, který mě zaplavil, byl totiž nádherný.

Ačkoliv o tom ten starý lovecký pes neměl sebemenší tušení, vyvolal ve mně vzpomínky, které pro mě byly skutečným pokladem nevyčíslitelné hodnoty. Byly to vzpomínky na má chlapecká léta, na starou plechovku od prášku do pečiva značky K. C. a na dva malé lovecké psy s červenou srstí. Byly to vzpomínky na neuvěřitelnou lásku a obětavou oddanost, ale i na smrt v té nejsmutnější podobě.

Otočil jsem se, abych se vrátil zpět na dvorek. Začal jsem zamykat vrátka, když vtom mě napadlo: „Pro jistotu je nechám otevřená. Třeba se vrátí.“

Když jsem byl tak v polovině cesty k domu, zafoukal shora od rozeklaných hor Teton Range chladný vánek. Zakousla se do mě zima a vyskočila mi husí kůže. Zastavil jsem se tedy v kůlně a popadl pár polínek.

Když jsem vešel do domu, nerozsvítil jsem. Zšeřelá, klidná atmosféra dokonale dokreslovala mé rozpoložení. Rozdělal jsem oheň v krbu a přitáhl si své oblíbené houpací křeslo.

Seděl jsem naprosto tiše a oheň se pomalu rozhoříval. Plameny praskaly a ven vyletovaly roje jiskřiček. Na stěnách pokoje se roztančily stíny. Z krbu příjemně sálalo teplo.

Škrtnul jsem zápalkou, abych si zapálil dýmku. Ve svitu plamínku se na krbové římse zablýskly dva překrásné šálky. Přidržel jsem zápalku ve vzduchu, abych se mohl lépe podívat.

Trůnily tam pyšně bok po boku. Jeden byl veliký, s podlouhlými vztyčenými uchy, která se rozpínala doširoka jako křídla hrdličky. Jeho naleštěný povrch se blýskal a třpytil zlatavými odlesky. Druhý šálek byl menší a byl ze stříbra. Vyznačoval se uhlazenou elegancí a zářil jako bělostná hvězda na nebi.

Vstal jsem a sundal je dolů. Byly to šálky s vlastním příběhem – s příběhem, který se datoval více než půl století zpět.

Zatímco jsem prsty přejížděl po jejich hladkém povrchu, nechal jsem se ve vzpomínkách unášet zpět, až do doby, kdy jsem byl ještě malý chlapec. Jak nádherné vzpomínky to byly... Kousek po kousku se přede mnou začal odkrývat celý příběh.

Kapitola druhá

Myslím, že v životě téměř každého malého chlapce nastane jednou okamžik, kdy doslova onemocní touhou mít štěně, které může milovat. Nemám na mysli stejnou lásku, jakou onen chlapec pocítí vůči pohlednému děvčátku, které bydlí o pár domů dál. Mám na mysli opravdovou lásku, lásku, která má čtyři malé tlapky a roztřesený ocásek a drobné ostré zoubky, které s oblibou žužlají chlapcův prst. Mám na mysli lásku, s níž ten chlapec může dovádět a hrát si, a s níž může dokonce i jíst a spát.

Když jsem touto strašlivou chorobou onemocněl já, bylo mi deset let. Jsem si jistý, že na celém světě nebylo kluka, kterého by tato nemoc postihla hůř než právě mě. Věřte mi – pro chlapce, jako jsem byl já, není vůbec snadné toužit po psovi, kterého nemůže mít. Ta touha mu postupně začne sžírat srdce a plete se mu do snů. Je to stále horší a horší, až je to téměř nesnesitelné.

Jsem si jistý, že kdyby byla moje touha po psovi stejná jako u jiných chlapců, rodiče by mi štěně pořídili. Já však toužil po něčem jiném. Nechtěl jsem jen jednoho psa, chtěl jsem rovnou dva, a navíc ne ledajaké. Toužil jsem po určitém typu psa a konkrétním plemenu.

Cítil jsem, že je musím mít. Šel jsem tedy za tatínkem, abych si s ním promluvil. Tatínek se poškrábal na hlavě a na chvíli se zamyslel.

„Tak dobře, Billy,“ prohlásil nakonec. „Slyšel jsem, že kolie starého pana Hatfielda bude mít štěňata. Myslím, že bych ti určitě mohl jedno koupit.“

Jako by na mě vylil vědro ledové vody. „Tati,“ vyhrknul jsem, „já ale nechci nějakou obyčejnou kolii. Já chci lovecké psy – mývalí psy – a potřebuju dva.“

Z výrazu v jeho tváři jsem pochopil, že by mi rád vyhověl, ale nemůže.

„Billy, lovečtí psi ale stojí dost peněz, které zrovna teď nemáme. Třeba je dostaneš někdy později, až si to budeme moci dovolit, teď to ale nejde,“ vysvětlil mi.

Já to ale nechtěl vzdát, a tak jsem se po rozhovoru s tatínkem vydal i za maminkou. Ani u ní jsem však neuspěl. Rovnou mi řekla, že jsem ještě malý na to, abych chodil lovit se psy. A navíc prý lovec potřebuje pušku, kterou já mít stejně nemůžu, alespoň ne do doby, než mi bude dvacet jedna let a budu plnoletý.

Nechápal jsem to. Žil jsem v jedné z nejlepších loveckých oblastí na světě, a přitom jsem neměl ani psa.

Bydleli jsme v krásném údolí, hluboko v kopcích rozeklané Ozarkské vysočiny. Oklahoma byl mladý a řídce osídlený stát. Půda, na níž stál náš dům, patřila původně kmeni Čerokijů a byla přidělena mojí mamince, které v žilách kolovala čerokijská krev. Ležela uvnitř pásu táhnoucího se od podhůří až ke břehům řeky Illinois na severovýchodě Oklahomy.

Byla to úrodná černá půda, bohatá na živiny. Tatínek z legrace říkával, že kdyby do ní zasadil pilu, vyrostly by na ní vlasy. Byl vůbec prvním člověkem, který do této panenské země zanořil chladnou ocelovou čepel pluhu.

Přesné místo pro náš roubený dům vybrala maminka. Byl vklíněný na okraji podhůří v ústí malého kaňonu a obklopený

hájem obrovských dubů červených. Za ním se táhly míle a míle mocné Ozarkské vysočiny. Na jaře se v údolí a v okolí našeho domu vznášela vůně divokých květin, zmarlik, mudoulů a dřínů, kterou s sebou unášel vítr.

Pod našimi poli se kroutila a vinula průzračně modrá řeka Illinois. Její břehy byly chladné a stinné. Úrodné záplavové louky poblíž řeky zdobily vysoké platany, břízy a javory jasanolisté.

Pro desetiletého chlapce z venkova to bylo to nejkrásnější místo na celém světě, a já si ho naplno užíval. Toulal jsem se v kopcích a brodil se v řece. Znal jsem každou pěšinku, kterou v hustém rákosí vyšlapala divoká zvěř, a uměl jsem určit všechny stopy obtisknuté v blátě na březích řeky.

Ze všech nejvíc mě fascinovaly drobné stopy mývalů, které vypadaly jako otisky dětských ruček. Celé hodiny jsem ležal na zemi a podrobně je zkoumal. Než jsem pak odešel, vzal jsem vždy do ruky nějakou větvičku, všechny stopy zahladil a půdu uhrabal. Těhle své zálibě jsem říkal „prohlížení stop“. Následující den jsem pospíchal zpátky a v devíti případech z deseti jsem na tom stejném místě, v pečlivě uhrabané hlíně, našel nové, čerstvé stopy, které tam toto zvíře s pruhovaným ocasem zanechalo.

Věděl jsem, že mýval po pěšině přeběhl v noci. Když jsem zavřel oči, jako bych viděl jeho nahrbené tělíčko kolébající se ze strany na stranu, i jeho maličké, drobné pacičky lovící pod břehem raky, žáby a střevle.

Byl jsem lovec, sotva jsem udělal první krůčky. Na ohradách jsem chytal ještěrky, v sýpce krysy a v malém potůčku, který protékal poli, zase žáby. Byl jsem zkrátka takový malý Daniel Boone.

Dny plynuly a moje nenaplněná touha po vlastních psech mě sužovala víc a víc. Když se mi o nich začalo dokonce i zdát,

vydal jsem se znovu za svými rodiči, ale ti mi jen zopakovali to stejné. Že dobří lovečtí psi stojí peníze, které oni zkrátka nemají.

Postupně mě ale tato touha začala szírat natolik, že jsem začal ztrácet na váze a přestalo mi chutnat jíst. Maminka si toho všimla a šla si promluvit s tatínkem.

„Budeš s tím muset něco udělat,“ řekla mu. „Nikdy jsem neviděla, že by se nějaký kluk takhle trápil. Nelíbí se mi to. Vůbec se mi to nelíbí.“

„Máš pravdu,“ souhlasil tatínek, „a mě to mrzí tak moc jako tebe, ale co můžu dělat? Víš přece, že tolik peněz nemáme.“

„Možná,“ připustila maminka, „ale něco zkrátka musíš udělat. Nemůžu už se dál dívat na to, jak pořád jen brečí. A navíc jsou z toho další potíže. Nestíhám svoji práci, protože za mnou jen celé dny chodí a škemrá, ať mu ty psy koupíme.“

„Já jsem mu ale nabídnul, že mu nějakého psa pořídím,“ vysvětloval tatínek. „Jenže on nechce jen tak ledajakého psa. Chce lovecké psy, a ty něco stojí. Víš, kolik museli zaplatit Parkerovi kluci za ty své dva lovecké psy? Sedmdesát pět dolarů! Kdybych tolik peněz měl, koupil bych ještě jednu mulu. Opravdu by se mi hodila.“

Zaslechl jsem jejich rozhovor z vedlejšího pokoje. Nejdřív jsem z toho měl docela fajn pocit, protože jsem se alespoň dozvěděl, že se mnou budou potíže. Potom už mi to ale tak dobré nepřipadalo. Věděl jsem, že moji rodiče jsou chudí, že nemají peníze. Začalo mi jich být líto a zároveň jsem litoval i sebe.

Když jsem si vše promyslel, napadlo mě, jak celé věci pomoci. Přestože jsem cítil, že je to velký ústupek, řekl jsem tatínkovi, že jsem se rozhodl, že už nechci dva psy. Bude mi stačit jeden. V jeho očích jsem spatřil bolest. V tom okamžiku jsem

měl pocit, jako by mi někdo vší silou sevřel srdce a snažil se ho vyždímat.

Tatínek si mě posadil na klín a pořádně jsme si promluvili. Vysvětlil mi, že je velmi těžká doba a že je skoro nemožné, aby člověk dostal za to, co vypěstuje, slušně zapláceno. Proto někteří farmáři pověsili farmaření na hřebíček a místo toho raději řežou železniční pražce, aby vůbec uživili své rodiny. Pokud se situace nezlepší, bude i on muset dělat to stejné. Řekl mi, že by dal cokoliv za to, aby mi mohl koupit pořádné lovecké psy, ale že teď nevidí způsob, jak to udělat.

Toho večera jsem uléhal se srdcem roztráštěným na tisíc kousků a plakal jsem a plakal, dokud jsem neusnul.

Následující den musel tatínek do obchodu. Když jsem pak pozdě večer viděl, že se vrací, běžel jsem mu co nejrychleji naproti. Čekal jsem, že mi jako obvykle koupil sáček bonbónů, on mi ale místo toho podal tři malé ocelové pasti.

Měl jsem takovou velkou radost, že kdyby ke mně z hor sestoupil snad samotný Santa Claus se svým sobím spřežením a vším ostatním, nemohl bych být šťastnější. Skákal jsem nadšením nahoru a dolů a po tvářích se mi koulely slzy smíchu. Řekl jsem tatínkovi, že je ten nejlepší táta na světě, a pevně jsem ho objal.

Tatínek mi ukázal, jak pasti nastražit, jak přitom sešlápnout pružinu nohou a jak zacházet se spouštěcím mechanismem. Tu noc jsem si je vzal s sebou do postele.

Hned druhý den ráno jsem je nastražil kolem stodoly. První zvíře, které jsem chytil, byl náš kocour Samie. To byla ale mela! Samozřejmě jsem neměl v úmyslu chytit zrovna jeho. Snažil jsem se ulovit krysu, ale on se zkrátka ochomýtal kolem a nějak v mé pasti uvízl.

Moje sestry se okamžitě rozplakaly a křičely na maminku. Ta se ve vteřině přiřítla, protože se lekla, co se to proboha děje. Nikdo z nás jí nemusel nic vysvětlovat. Samie jí dal všechno na jevo dostatečně jasně svým prskáním a vrískáním.

Byl jako smyslů zbavený. Nechápal, co je ta věc, která se mu bolestivě zahryzla do tlapky, a tak vyváděl o sto šest. Zježený ocas měl velký jako mokrý kukuřičný klas a všechny chlupy mu na jeho malém tělíčku trčely do vzduchu. Prskal a zoufale mňoukal a nechtěl nikoho nechat, aby se k němu přiblížil.

Sestry ječely jedna přes druhou a do toho bez ustání naříkaly: „Chudáček Samie! Chudáček Samie!“

Maminka jim přikázala, ať jsou zticha, a mně poslala pro klacek, který měl na konci vidlici ve tvaru písmene Y a kterým jsme měli podepřenou šňůru na prádlo. Rychle jsem pro něj doběhl.

Maminka byla ten nejlepší pomocník, jakého jste si jen mohli přát. Navlékla Samiemu vidlici kolem krku a opatrně ho přitiskla k zemi.

Už i past, kterou měl Samie zakousnutou do tlapky, byla sama o sobě strašná, ale být ještě k tomu přišpendlený za krk k zemi, to už na něj bylo příliš. Dostal úplný záchvat. Nikdy v životě jsem neslyšel takový rámus.

Během chvíličky se panika zmocnila všeho živého, co bylo poblíž. Slepice začaly vyplašeně kdákat a rozlétly se nahoru do stráně. Daisy, naše kráva, téměř zdevastovala dvorek před stodolou, a toho večera nám odmítla dát mléko. Zabláčená Andulka, naše prasečí slečna, běhala jako splašená kolem dokola, a přitom vyděšeně kvičela a chrochtala.

Samie se vrtěl a kroutil, mňoukal a prskal, ale nebylo mu to nic platné. Maminka měla páru a pevně ho přidržovala dole,

těsně u země. Běžel jsem k nim, položil nohu na pružinu pasti, sešlápl ji a uvolnil kocourovi packu. S jediným hlasitým zavřiskáním zmizel pod stodolou.

Když bylo po všem, prohlásila maminka: „Myslím, že s tímhle kocourem už žádné další potíže mít nebudeš. Určitě si vzal z téhle nehody ponaučení.“

Jak moc se však mýlila... Samie byl neskutečně zvědavý kocour. S oblibou lehával ve větvích dubu a sledoval každický můj pohyb.

Na zahradě pod vysokými topolovkami jsem si všiml několika úzkých, hladkých cestiček. Netušil jsem, že to jsou cestičky, po nichž chodí s oblibou lovit Samie. Naopak jsem usoudil, že je tu zanechala nějaká divoká zvířata, a tak jsem na ně nastražil své pasti. Samie nechápal, co tam dělám a proč se mu motám v jeho loveckém teritoriu. Vydal se to tedy prozkoumat.

Zanedlouho už kvůli mně kulhal na všechny čtyři packy. Kdykoliv pak tatínek uviděl Samieho, jak leží na sluníčku s tlapkami zabalenými do hadru namočeného v terpentýnu, smál se tak, až se mu po tvářích koulely slzy.

Maminka ale tatínkovi řekla, že si se mnou bude muset promluvit, protože jestli prý toho kocoura chytím ještě jednou, skončí ona jistojistě v blázinci.

Tatínek mi tedy vysvětlil, že musím být opatrnější a lépe promýšlet, kam pasti kladu.

„Vždyť já ale nechci, aby v té pasti skončil Samie,“ bránil jsem se. „Jenže on je ten nejbláznivější kocour, jakého jsem kdy viděl. Neustále sleduje všechno, co udělám, a pak se vydá slídit okolo.“

Tatínek se na Samieho podíval. Kocour ležel natažený na sluníčku a všechny čtyři zavázané tlapy mu trčely do vzduchu. Dlouhým ocáskem švihal ze strany na stranu.

„Vidíš, tati?“ pokračoval jsem, „I teď mě sleduje. A jen čeká, až ty pasti nastražím.“

Tatínek odešel do stodoly a já jen slyšel, jak se nahlas směje.

Nakonec už toho ale bylo na Samieho moc, a tak z našeho domu odešel. Čas od času se u nás zastavil, ale už to nebyl ten stejný kamarádský kocour jako dřív. Byl hubený, podrážděný a nenechal na sebe sáhnout. Pokaždé zhltnl miskou mléka a potom odběhl zpátky do lesa.

Jednou jsem se rozhodl, že se s ním zkusím znovu skamarádit, protože jsem měl výčitky svědomí, že se tolikrát chytil do mých pastí. Natáhl jsem ruku, abych ho podrbal na hřbetě. On se ale naježil jako kvočna na vejcích, zapíchl do mě své doširoka otevřené zelené oči a z hrdla se mu vydralo hluboké zavřčení. Zaprskal a ohnal se po mně packou, jako by mi chtěl snad utrhnout hlavu. Usoudil jsem, že ho raději nechám na pokoji.

Velmi rychle se mi podařilo pochytat všechny krysy, které se u nás zabydlely. Potom se však stala nehoda – ulovil jsem jednu z maminčiných prvotřídních slepic. Za to jsem samozřejmě schytl pár na zadek, protože prý „proutek se musí ohýbat, dokud je mladý.“

Tatínek mi poradil, ať chodím raději lovit do rákosí za naším polem. Tam se mi otevřel celý svět plný nových úžasných zážitků. Podařilo se mi do pastí chytit vačice, skunky, králíky a veverky.

Tatínek mi také hned ukázal, jak ulovená zvířata stáhnout. Jejich kůže jsem pak v úhledných řadách věšel na stěnu udírny. Celé hodiny jsem pak před nimi vydržel stát a obdivně si prohlížel své skvostné trofeje.

Celé to mělo jen jednu jedinou vadu – ve sbírce mi chyběla velká kožešina z myšáka. Pana Pruhovaného se mi stále nedařilo

chytit, byl na mě příliš mazaný. Pokaždé se mu podařilo ukrást z pasti návnadu, odjistit pružinu a někdy i celou past převrhnout.

Jednou jsem v jedné ze svých pastí našel tenký klacík, který z pasti trčel kolmo vzhůru. Ukázal jsem to tatínkovi, ale ten se jen zasmál a prohlásil, že tam určitě jednoduše spadl ze stromu. Já si ale jeho slov nevšímal. Byl jsem skálopevně přesvědčený, že ho do pasti úmyslně zabodl ten starý prohnaný mýval.

Zpočátku pasti pomohly utišit mou touhu po psech, ale stejně jako to bývá s novou hračkou, i tentokrát se novota postupně okoukala a já na tom byl stejně jako předtím. Teď to ale bylo mnohem, mnohem horší, protože jsem byl mezitím vystaven kouzlu divočiny.

Znovu jsem začal otravovat maminku. „To snad ne!“ zanaříkala zoufale. „Už je to tu zase. Doufala jsem, že se spokojíš s těmi pastmi. Ne, Billy, o loveckých psech už nechci slyšet ani slovo.“

Věděl jsem, že maminka myslí svá slova vážně, a to mi zlomilo srdce. Rozhodl jsem se, že uteču z domova. Potají jsem sebral sklenici meruňkového kompotu, trochu kukuřičného chleba a pár cibulí a vyrazil nahoru kotlinou za naším domem. Měl jsem to dobře promyšlené. Prostě dojdu do nějakého velkého města, tam si pořídím alespoň sto psů a odvedu si je s sebou domů.

Všechno šlo podle plánu až do chvíle, než jsem zaslechl vlčí zavytí. Ve vteřině jsem si to s celým útekem rozmyslel.

Když toho roku na podzim začala lovecká sezóna, přihodilo se mi něco, co bylo pro mě téměř k neunesení. Jednou v noci jsem ležel v posteli a snažil se vymyslet, jak bych si mohl obstarat nějaké psy, když vtom jsem uslyšel hluboký, dunivý štěkot

mývalího loveckého psa, coonhouna. Vyskočil jsem a otevřel okno. Zaštěkání se ozvalo znovu. Neslo se hlasitě a zcela zřetelně mrazivou nocí. Tu a tam jsem zaslechl lovce, jak na svého psa haleká.

Pes byl na lovu celou noc. Jeho hlas utichl až s kohoutím kokrháním, které ohlašovalo, že svítá. Lovec a jeho pes však nebyli jediní, kdo byl tu noc vzhůru. Ani já jsem oka nezamhouřil. Naslouchal jsem jim tak dlouho, dokud poslední tóny psího štěkotu nezanikly v prvních ranních paprscích.

Toho rána jsem se definitivně rozhodl, že i já nějaké psy musím mít. Znovu jsem se tedy vydal za maminkou. Tentokrát jsem se ji pokusil uplatit. Řekl jsem jí, že pokud mi ona pořídí loveckého psa, já jí za peníze, které jsem si vydělal prodejem kožešin, koupím nové šaty a plnou krabici elegantních klobouků.

Tehdy jsem v jejích očích spatřil slzy. V tom okamžiku jsem hluboko v srdci pocítil naprostou prázdnotu, a i já jsem se rozplakal. Když mě pak o chvíli později konečně přestala líbat a všechno mi vysvětlila, došel jsem k závěru, že vlastně žádné psy vůbec nepotřebuju. Nesnesl jsem pohled na její slzy.

Následující noc jsem toho stejného psa uslyšel znovu. Strčil jsem hlavu pod polštář, aby se ke mně jeho štěkání nedostalo, ale bylo to marné. Jako by jeho hlas polštářem prostupoval a zvonil mi v uších. Musel jsem vstát a jít zase k oknu. Kdyby ten lovec mývalů tušil, že právě pomalu zabíjí jednoho desetiletého kluka, dal by určitě svému psovi náhubek.

Jakýkoliv spánek absolutně nepřipadal v úvahu. Nemohl jsem ale spát ani během nocí, kdy jsem toho psa neslyšel. Báł jsem se, že by mohl přijít a já bych ho ve spánku propásl.

Než byla lovecká sezóna u konce, byl ze mě jen uzlíček nervů. Oči jsem měl zarudlé a podlité krví. Zhubl jsem tak, že jsem

byl jak tyčka. Maminka si mě pozorně prohlédla. Podívala se mi na jazyk a povytáhla mi oční víčko.

„Nechápu to,“ prohlásila, „takhle to určitě vypadá, že špatně spíš. Je to tak?“

„Proč myslíš?“ opáčil jsem. „Přece víš, že chodím do postele, nebo ne? A co by tak kluk jako já mohl dělat jiného než spát?“

Podle drobných vrásek, které se jí vyrojily na čele, jsem ale poznal, že ji moje odpověď neuspokojila. Během jedné z těchto jejích prohlídek za námi přišel tatínek. Maminka mu řekla, že má obavy o moje zdraví.

„Ale jdi,“ chlácholil ji, „nic mu není. Prostě byl jen celou zimu zavřený. Každý pořádný kluk potřebuje sluníčko a pohyb. Už je mu skoro jedenáct, a tak ho letos v létě nechám, aby mi pomáhal na poli. To mu zase vrátí sílu.“

Já si v duchu řekl, že to bude báječné. Konečně se ze mě stává opravdový chlap. Budu pomáhat tatínkovi na farmě.

Kapitola třetí

Touha mít svého vlastního psa, která mě tak bolestně sužovala, mě nikdy úplně neopustila. Tím, že jsem byl teď zaměstnaný pomáháním tatínkovi, jen tak nějak spálila samu sebe, a zanechala mi v srdci hlubokou ránu. Kdykoliv jsem ale zahlédl na poli nebo na říčním břehu mývalí stopy, jako by se ta rána znovu zanítla a začala opět bolet.

A právě když už jsem se vzdal veškeré naděje, že bych kdy pořádného loveckého psa mohl mít, se stalo něco úžasného. Dobrotivý Bůh rozhodl, že už jsem si vytrpěl dost, a že je načase, aby mi podal pomocnou ruku.

Začalo to jednoho dne, když jsem okopával kukuřici na našem poli nedaleko řeky. Na druhém břehu tábořila už několik dní skupina rybářů. Zaslechl jsem zaburácení motoru starého Maxwella, který chrčel a bafal, jak se škrábal nahoru od řeky. Věděl jsem, že odjíždějí. Zahodil jsem motyčku a utíkal dolů k řece. Tam jsem se přebrodil na druhý břeh v místě, kterému se říká Shannon Ford, a co nejrychleji běžel až do tábořiště.

Vždycky jsem moc rád chodíval šmejdit na místo, kde předtím tábořili rybáři. Skoro pokaždé jsem tam totiž našel něco zajímavého – například vlasec, nebo i zapomenutý rybářský prut. Jednou jsem dokonce našel překrásný nůž zabodnutý v kmeni platanu, který tam nějaký roztržitý rybář nechal. Toho dne jsem však objevil poklad neuvěřitelnější, a sice časopis

o sportu, který tam rybáři odhodili. Pro venkovského kluka to byla neskutečná vzácnost. A to jsem netušil, že mi ten časopis změní celý život.

Posadil jsem se na starou kládu a začal jím listovat. Na posledních stranách jsem narazil na inzeráty „Na prodej“ a v nich na sekci „Psi na prodej“. Byla tam všechna možná psí plemena. Četl jsem jeden inzerát za druhým. Nabízeli se tam psi, o kterých jsem v životě neslyšel, jména, která jsem pomalu nemohl ani rozluštit. A pak, úplně dole, v pravém dolním rohu, jsem spatřil inzerát, ze kterého se mi doslova zatajil dech. Malými písmeny v něm stálo: „Čistokrevná štěňata Redboneova mývalího psa – dvacet pět dolarů za jedno.“

Byl to inzerát psího útulku v Kentucky. Četl jsem si ho stále dokola. Než jsem ho uměl nazpaměť, už jsem ty psy viděl, slyšel, a dokonce jsem měl i pocit, jako bych je cítil. Na časopis jsem mezitím úplně zapomněl. Byl jsem zcela ponořený ve svých myšlenkách. Mozek jedenáctiletého chlapce je schopen vytvořit opravdu neskutečné fantazie.

Jak úžasné by bylo, kdybych mohl dvě z těchto štěňat mít! Všichni ostatní venkovští kluci měli vlastního loveckého psa, nebo dokonce dva. Ale padesát dolarů... Jak jen získat těch padesát dolarů? Věděl jsem, že od rodičů pomoc čekat nemůžu.

Vzpomněl jsem si na verš z Bible, který nám kdysi četla maminka: „Bůh pomůže těm, co si pomohou sami.“ Přemýšlel jsem nad těmi slovy a snažil se přijít na to, co přesně znamenají. Nakonec jsem se rozhodl, že Boha poprosím, aby mi pomohl. Přímo tam, na břehu řeky Illinois, v chladivém stínu vzrostlých bílých platanů, jsem Boha požádal, aby mi pomohl získat dvě štěňata loveckého plemene. Nebyla to vyloženě modlitba, ale byla to prosba, která mi vytryskla přímo ze srdce.

Když jsem z tábořiště odcházel, bylo už pozdě. Při chůzi mě tlačil časopis, který jsem si zasunul hluboko do kapsy montérek. Nad řekou a přilehlými loukami se rozhostilo nádherné ticho, které každý den nastupuje vždy po západu slunce. Úrodná černá hlína mě příjemně chladila na bosých chodidlech.

Byla to ta část dne, kdy se vše, co má tělo porostlé srstí, probouzí k životu. Na pěšinu přihopkal velký králík vodní, posadil se, chvíli mě upřeně pozoroval a pak odpelášil pryč. Na větev dubu velkoplodého vyběhla samička veverky popelavé. Varovně vyštěkla na čtyři chundelaté kuličky, které se vydaly za ní a které po jejím napomenutí v mžiku zmizely a doslova splynuly s hustým porostem. Dolů z vrcholku vysokého platanu se neslyšně snesl šedivý stín. Vzápětí se ozvalo zoufalé pištění a úder křídl. Kdesi před sebou jsem uslyšel zacinkání zvonku. Věděl jsem, že je to naše kráva Daisy. Budu ji muset zahnat domů.

Vytáhl jsem časopis z kapsy a znovu si inzerát přečetl. V hlavě se mi pomalu začal rodit plán. Ty peníze si našetřím. Mohl bych něco prodávat rybářům – raky, střevle a čerstvou zeleninu. Až budou v lese zrát borůvky a různé jiné plody, můžu je chodit sbírat a prodávat je v dědečkově obchodě. V zimě bych mohl pomocí svých pastí lovit. Čím víc jsem si všechno promýšlel, tím skutečnější to celé bylo. Přece jen existoval způsob, jak si štěňata obstarat – sám si na ně našetřit.

Měl jsem skoro pocit, že už ty chlupaté kuličky svírám v dlaních. Naplánoval jsem si, že jim stluču psí boudu a rovnou jsem i promyslel, kam ji postavím. Představil jsem si obojky, které jim vlastníma rukama vyrobím. A potom mě napadlo: „Jak je ale pojmenuju?“ Zkoušel jsem jedno jméno po druhém a každé jsem vyslovil nahlas. Žádné se mi ale tak úplně nezamlouvalo. Nakonec jsem usoudil, že na vymýšlení jmen bude ještě dost času.

Ted' mě čekalo něco důležitějšího. Padesát dolarů, pohádková suma, hotové jmění, zkrátka mnohem víc peněz, než jsem kdy vůbec viděl. Já však byl neoblomně rozhodnutý, že si je nějakým způsobem opatřím. Zatím jsem měl dvacet tři centů – deseti-cent, který jsem si vydělal tím, že jsem dědečkovi vyřídil nějaké pochůzky, a třináct centů, které mi dal jeden rybář za plechovku žízal.

Druhý den ráno jsem se vydal na smetiště za naší stodolou. Chtěl jsem si najít vhodnou plechovku, která by mi posloužila jako pokladnička. Bylo jich tam hned několik, ale žádná neodpovídala tomu, co jsem si představoval. A pak jsem ji uviděl – starou plechovku od prášku do pečiva značky K. C. Byla dokonalá. Vysoká, štíhlá, s dobře padnoucím víčkem. Odnul jsem ji k potoku, a tam jsem ji pískem vydrhнул tak, že se jen leskla a vypadala jako nová.

Hodil jsem do ní svých dvacet tři centů. Na jejím lesklém dně vypadaly mince tak maličké... Pro mě ale představovaly slibný začátek. Zkusil jsem si prstem odměřit, jak moc by byla plná, kdyby v ní bylo padesát dolarů.

Potom jsem šel do stodoly a vylezl na seník. Pokladničku jsem schoval úplně dozadu za kupky sena pod okap. Dvacet tři centů – začátek, který mi měl dopomoci k tomu, aby se můj sen stal skutečností. Své úspory jsem měl od tohoto okamžiku dobře uložené a chráněné před krysami, deštěm i sněhem.

Celé léto jsem dřel jako mezek. V malém potůčku, který se klikatil našimi poli, jsem holýma rukama lovil raky a do pasti, kterou jsem si sám vyrobil z kusu starého pletiva, jsem chytil střevle. Jako návnadu jsem používal žlutý kukuřičný chléb, který jsem sebral mamince v kuchyni. Obojí jsem potom prodával rybářům, společně s čerstvou zeleninou a klasy mladé kukuřice

vhodnými k opékání. Prodíral jsem se ostružiním, až jsem měl ruce i nohy poškrábané do krve od trnů. Toulal jsem se v kopcích a hledal keříčky s borůvkami. Za každý kyblík lesního ovoce mi dědeček zaplatil deset centů.

Jednou se mě dědeček zeptal, co dělám s penězi, které si vydělám. Přiznal jsem mu, že si je šetrím, abych si mohl koupit lovecké psy. Zeptal jsem se ho, jestli mi je objedná, až budu mít našetřeno dost. Slíbil, že ano. Poprosil jsem ho, aby nic neříkal tatínkovi, a dědeček souhlasil, že bude mlčet. Myslím, že moje plány nebral tak úplně vážně.

Tu zimu jsem s pomocí mých tří malých pastí lovil tak usilovně jako nikdy. Dědeček pak mé kočky prodával obchodníkům s kožešinami, kteří do jeho obchodu chodívali v průběhu

celé sezóny. Ceny byly nízké: patnáct centů za velkou kožešinu z vačice a dvacet pět centů za pěkného skunka.

Pomalů, pomalíčku mi v pokladničce přibývaly pětáky a desetice. Stará plechovka od prášku do pečiva značky K. C. byla postupně těžší a těžší. S oblibou jsem si ji potěžkával v dlani a pomocí stébka slámy jsem měřil, kolik místa ještě zbývá mezi okrajem plechovky a nastrádanými mincemi. Měsíce plynuly a stébka byla kratší a kratší.

I následující léto jsem pracoval stejně.

„Nechtěl byste si koupit nějaké raky nebo střevle? A nehodilo by se vám trochu čerstvé zeleniny nebo pár kukuřičných klasů?“

Rybáři byli úžasní, jak ostatně sportovci bývají. Zdálo se, že vycítili naléhavost v mém hlase a pokaždé si ode mě něco koupili. Mnohokrát jsem pak ale našel svou zeleninu pohozenou v opuštěném táboře.

Nikdy jsem jim neříkal, kolik mi musejí zaplatit. Bral jsem cokoliv, co mi byli ochotní nabídnout.

Uplynul rok a já jsem oslavil dvanácté narozeniny. Už jsem měl našetřeno nad rysku, která značila polovinu potřebného množství peněz. Měl jsem dvacet sedm dolarů a čtyřicet šest centů. Vznášel jsem se v oblacích. A pracoval ještě usilovněji.

Potom pomalu uplynul další rok a konečně nastal můj velký den. Ta nekonečně dlouhá, úmorná dřina byla u konce. Konečně jsem je měl – svých vysněných padesát dolarů! Stále dokola jsem je přepočítával a plakal při tom radostí.

Když jsem pak plechovku ukládal zpět pod okap ve stodole, zdálo se mi, jako by byla tak zářivá a bělostná jako nikdy předtím. Možná to byla jen moje představivost, těžko říct.

Lehl jsem si na záda do měkkého sena, složil ruce za hlavu, zavřel oči a nechal svou mysl zabloudit zpět k těm dvěma

dlouhým rokům, které právě uplynuly. Vzpomínal jsem na rybáře, na ostružiní a na kopce porostlé borůvkám. Vzpomínal jsem i na modlitbu, v níž jsem prosil Boha, aby mi pomohl získat dvě štěňata. Věděl jsem, že se mi Jeho pomoci skutečně dostalo a že to byl právě On, kdo mi dal potřebné nadšení, odvahu a vytrvalost.

Druhý den brzy ráno jsem spěchal do obchodu. Plechovku jsem měl nacpanou v kapse montérek. Celou cestu jsem běžel a u toho si radostně hvízdal a prozpěvoval. Měl jsem pocit, že bych snad dosáhl až na vrcholek té nejvyšší hory z celé Ozarkské vysočiny.

Když jsem doběhl do cíle, spatřil jsem před obchodem uvázané dva vozy s koňmi. Věděl jsem, že jsou tedy uvnitř nějakí farmáři, a tak jsem počkal, dokud neodešli. Když jsem vešel dovnitř, dědeček stál za pultem. Po chvilce tahání a kroucení se mi podařilo vytáhnout plechovku z kapsy. Vysypal jsem její obsah na pult před dědečka a podíval se mu do tváře.

Dědeček se nezmohl na slovo. Snažil se něco říct, ale hlas mu úplně selhal. Podíval se nejprve na mě a potom na tu hromadu mincí. Nakonec se mu přeci jen podařilo promluvit a mnohem hlasitěji, než mluvíval obvykle, vyhrknul: „Kde jsi vzal tolik peněz?“

„Přece jsem ti, dědečku, říkal, že si chci našetřit, abych si mohl koupit dvě lovecká štěňata. A to jsem taky udělal,“ prohlásil jsem. „Slíbil jsi, že mi je objednáš. Peníze mám, a tak bych byl rád, kdybys mi je teď objednal.“

Dědeček na mě nad obroučkami brýlí upíral užaslý pohled. Pak jeho oči zabloudily zpět k hromádce peněz.

„Jak dlouho jsi tohle strádal?“ zeptal se.

„Dlouho, dědečku,“ vydechl jsem.

„Jak moc dlouho?“ zeptal se znovu.

„Dva roky,“ přiznal jsem.

Dědeček otevřel překvapením pusou. „Dva roky!“ vykřikl.

Mlčky jsem přikývl.

Způsob, jakým si mě dědeček prohlížel, mě znervózňoval. Byl jsem jako na trní. Jeho pohled sklouzl zpět k mincím. Všiml si vybledlého žlutého kousku papíru, který vykukoval z hromádky ven. Vytáhl ho a zeptal se: „Co je tohle?“

Vysvětlil jsem mu, že je to inzerát, na němž je uvedeno, kde se dají moji psi objednat.

Dědeček si lísteček přečetl, potom ho v prstech obrátil a na okamžik se zadíval stranou.

Všiml jsem si, že už mu z tváře zmizel překvapený výraz a že už zase vypadá jako můj starý dobrý dědeček. Rázem mi bylo mnohem líp.

Dědeček položil papírek zpátky na hromádku mincí, otočil se, vzal do ruky starou prachovku z krocaních per a začal otírat místa, na nichž nebylo ani smítko prachu. Koutkem oka mě stále pozoroval, a přitom pomalu postupoval na druhý konec obchodu, přičemž tu a tam oprášil nějaký předmět.

Potom prachovku odložil, obešel pult a přišel až ke mně. Přátelsky mi položil svou starou mozolnatou dlaň na hlavu a úplně změnil téma hovoru, protože prohlásil: „Chlapče, potřeboval bys ostříhat.“

Já jsem mu řekl, že mi mé vlasy nevadí. Že je naopak nemám rád nakrátko, protože mě pak otravují mouchy a komáři.

Dědeček se zadíval na moje bosé nohy a zeptal se: „Od čeho máš tak poškrábané a odřené nohy?“

Vysvětlil jsem mu, že sbírat naboso ostružiny je docela nepříjemná práce.

Přikývl na souhlas.